

בשלח

השבוע > הרבי על הפרשה

לחם אחיד

יש מזון הדרוש להפעלת הגוף וכל מערכותיו, אולם יש מזון בסיסי שתפקידו לקיים את עצם חיי האדם. זהו ה"עומר לגולגולת"

והעומר עשירית האיפה הוא (שמות טז, לו)

בפרשת השבוע מסופר על המן שהקב"ה הוריד לבני-ישראל במדבר. התורה מפרטת בהרחבה את אופן ירידת המן, את סדרי לקיטתו, את טעמו, את הציווי שכל אחד ואחד ילקט רק עומר לנפש וכו'. לבסוף מסכמת התורה¹: "ובני-ישראל אכלו את המן ארבעים שנה, עד בואם אל ארץ נושבת". לאחר כל זאת, כאילו 'נזכרת' התורה בנתון שנשכח והיא מבהירה²: "והעומר עשירית האיפה הוא".

פרשני התורה³ אכן שואלים, מדוע השאירה זאת התורה לסוף הפרשה ולא ציינה את שיעור העומר מיד בפעם הראשונה שבה הוזכרה מידה זו. בפשטות אפשר להסביר⁴, שהתורה לא רצתה לשסע את סיפור המן בתנאים טכניים, אבל עדיין אנו זקוקים להסבר מהותי ומעמיק יותר.

גדולים וקטנים

דבר זה יובן בהקדמת שאלה בסיסית על העובדה שהקב"ה קבע מידה אחידה של מן לנפש. איך ייתכן שכל אדם יקבל אותה כמות מזון, הלוא יש ילדים ויש מבוגרים, יש בעלי גוף קטן ובעלי גוף גדול, ולכל אדם דרושה כמות אחרת של מזון?!

אנו מוצאים עיקרון דומה גם בהלכה. לגבי איסור האכילה ביום-הכיפורים נקבע, כי האיסור במלוא חומרתו, והעונש שכרוך בו, חל על מי שאכל 'ככותבת'⁵ (=כתמר). שיעור זה של מזון מוגדר⁶ כמיישב את דעתו של אדם, וגם כאן אין הבדל בין נער קטן לאדם גדול-מידות.

מזון בסיסי

אלא יש שני סוגים במזון⁷:

יש מזון הדרוש להפעלת הגוף וכל מערכותיו. מזון זה תלוי בגודלו של הגוף, והוא גם משתנה מאיבר לאיבר - יש איברים הזקוקים לסוגים מיוחדים של מזון כדי שיוכלו לתפקד כראוי, והמזון המתאים לאיבר אחד, אינו מספק בהכרח איבר שני.

אולם יש מזון בסיסי שתפקידו לקיים את עצם חיי האדם. המזון הזה אינו יכול לספק את כל הצרכים של הגוף, והוא נועד רק לשמור על להבת החיים. מזון זה אינו משתנה מאדם לאדם ומאיבר לאיבר והוא אחיד לכל בני-אנוש.

ההבדלים הללו בין שני סוגי המזון משקפים גם שתי רמות של חיות השופעות מהנפש לגוף. יש חיות פרטית, מוגדרת, המחיה כל איבר ואיבר, על-פי תכונותיו וצרכיו. החיות של הנפש המחיה ומפעילה את העין, למשל, אינה דומה לחיות שמפעילה את האצבע, והיא שונה ממנה במהותה.

לעומת זאת, יש חיות כללית, שאינה מותאמת לפי האיברים השונים. זו חיות בסיסית שמקיימת את עצם החיים. החיות הזאת גם אינה משתנית מאדם לאדם ומאיבר לאיבר.

מזון רוחני

במן היו שתי הבחינות הללו: מצד אחד היה בו מרכיב אחיד ובלתי-משתנה - "עומר לגולגולת". ועם זאת, אף שהכמות הייתה אחידה, סיפק המן גם את הצרכים הייחודיים של כל גוף וכל איבר. לזאת רומזת התורה במילים "והעומר עשירית האיפה הוא" - עומר המן, אף שהוא מייצג רק את תמצית החיים, בכל-זאת היה חלק מאיפה שלמה, מהמזון המספק את כל צורכי הגוף.

המן היה לא רק מזון גשמי, אלא הכיל גם סגולות רוחניות עליונות. הוא ניתן לעם-ישראל בראשית דרכו, כחלב-אם המזין את התינוק הרך. אך לאחר ארבעים שנות ה'ניקות' במדבר, הגיע הזמן לעבור להתמודדות עם החיים הארציים.

דבר זה מסביר למה דווקא בשלב זה מזכירה התורה את 'עשירית האיפה'. בכך היא רומזת, שתפקידו של המן מסת שיו מגיע הזמן להיכנס לחיים הגשמיים הרגילים בארץ-ישראל.

(מאת הרבי מליובאוויטש, מתוך הספר "שלחן שבת", מעובד על-פי לקוטי שיחות כרך כו, עמ' 103)

- (1) טז, לה.
- (2) שם, לו.
- (3) בחיי על הפסוק שם, לו. אלשיך שם, לא (קושיה הי"א). ועוד.
- (4) בחיי פרשתנו טז, לו.
- (5) יומא עג, ב (במשנה).
- (6) שם פ, ב.
- (7) בהבא לקמן ראה באריכות המשך ר"ה תרס"ג בתחילתו ותש"ח סוף פרק ב ואילך. דיבור המתחיל "אשרינו" ה'ש"ת סוף פרק א ואילך. ובכמה מקומות. וראה לקוטי שיחות כרך ז עמוד 148-149.

כל הזכויות שמורות (תשס"ב 2002) צעירי אגודת חב"ד - המרכז (ע"ר)

